

Λαϊκή Σοφία

Παροιμίες, γνωμικά ... της ζωής μας τα προικιά...

Παροιμίες

- ✂ Του Γενάρη το φεγγάρι μοιάζει σαν μαργαριτάρι
- ✂ Το Γενάρη το φεγγάρι, ήλιος της ημέρας μοιάζει
- ✂ Του Γενάρη τα λιατσάκια είναι πίκρες και φαρμάκια.
- ✂ Γενάρη μήνα κλάδευε, φεγγάρι μη γυρεύεις.
- ✂ Ο Γενάρης φλέγες βγάνει και πουλιά στις τρύπες βάνει.
- ✂ Όρνιθά μου το Γενάρη πετεινέ μ' τον Αλωνάρη
- ✂ Κότα πίτα το Γενάρη, κόκκορα τον Αλωνάρη
- ✂ Χιόνισ' έβρεξε ο Γενάρης κι όλ' οι μύλοι μας αλέθουν.
- ✂ Του Γενάρη το ζευγάρι διάολος θε να το πάρει.
- ✂ Χιόνι πέφτει το Γενάρη, χαρές θα 'ν' τον Αλωνάρη.
- ✂ Χαρά στα Φώτα τα στεγνά και τ' Λαμπρή βρεμμένη.

Παίζουμε με τις παροιμίες

✍ Γράφουμε σε καρτέλες πολλές παροιμίες, τις κόβουμε σε δύο κομμάτια, ανακατεύουμε τις καρτέλες και ζητάμε από τα παιδιά να τις ενώσουν. Εικονογραφούμε τις πιο παράξενες παροιμίες!

✍ Το τρενάκι της παροιμίας: Με μηχανοδηγό το Γενάρη, τα παιδιά κατασκευάζουν βαγόνια όπου αναγράφονται οι παροιμίες του μήνα.

✍ Επιλέγουμε όσες αφορούν το «Φεγγάρι του Γενάρη» και σχολιάζουμε τη σημασία τους. Τι συμβαίνει με το Φεγγάρι του Γενάρη και τι με το Αυγουσιάτικο Φεγγάρι; Έθιμα, προλήψεις, φυσικά φαινόμενα, τραγούδια, αγροτικές ασχολίες. Φτιάχνουμε ιστορίες από τις παροιμίες που μας αρέσουν.

✍ «Γενάρη χωρίς χιόνι, κακό μαντάτο». Τι σήμαινε για τους παλιούς το φαινόμενο αυτό; Ποια είναι τα γεγονότα-γιορτές σύμβολα του Ιανουαρίου; Ποια ζώα αναγνωρίζετε στις παροιμίες του Γενάρη και πώς συνδέονται με τα έθιμα;

✍ Βρείτε τις παροιμίες που οδηγούν στις αγροτικές εργασίες του μήνα και πώς συνδέονται με τη διατροφή μας.

Μύθοι, Θρύλοι, Παραμύθια

Ήλιοννα κι εγώ εκεί, με ένα κόκκινο βρακί...

«Η κυρά Καλή και οι 12 μήνες»

Αρχή του παραμυθιού, καλησπέρα της αφεντιά σας...

Σ' ένα μικρό χωριουδάκι της πατρίδας μας, τα παλιά τα χρόνια, ζούσε η κυρά Καλή. Η ζωή της ήταν πολύ δύσκολη από τότε που πέθανε ο άντρας της και την άφησε μόνη να μεγαλώνει τέσσερα παιδιά. Ωστόσο όμως η καρδιά της πλημμύριζε από καλοσύνη και πάντα είχε στο στόμα της μια καλή κουβέντα για όλους. Οι συγχωριανοί της γι' αυτό τη φώναζαν κυρά Καλή και την αγαπούσαν πολύ.

Μια χρονιά, ο χειμώνας ήταν πολύ βαρύς. Τα ξύλα της κυρά Καλής τελείωσαν γρήγορα κι έτσι αναγκάστηκε να πάει στο δάσος, παρόλο το κρύο, για να μαζέψει ξύλα για να ζεσταθούν τα παιδάκια της. Όμως άρχισε να νυχτώνει και μια ξαφνική χιονοθύελλα ανάγκασε τη φτωχή γυναίκα να ψάξει ένα μέρος να προφυλαχτεί.

Περπατώντας είδε μπροστά της ένα μικρό καλύβι και έτρεξε προς τα εκεί. Χτύπησε την πόρτα κάνοντας την προσευχή της για το τι θα συναντούσε εκεί μέσα. Όμως τι έκπληξη! Μέσα στο καλύβι ήταν ένας ασπρομάλλης γέρος και δώδεκα παλικάρια. Τα τρία φορούσαν γούνινους σκούφους, άλλα τα τρία κρατούσαν λουλούδια που μοσχομύριζαν, τα άλλα τρία είχαν ψάθινα καπέλα και κάθονταν πάνω σε στάχια και άλλα τρία κρατούσαν καλάθια με σταφύλια.

«Πέρασε μέσα κυρά μου, να ξεκουραστείς» της είπε ο γέρος και η κυρά Καλή απάντησε «Να 'χετε την ευχή μου παιδιά μου», με έπιασε το χιόνι και δεν ήξερα που να πάω να προφυλαχτώ. «Κάθισε εδώ ώσπου να φτιάξει ο καιρός» της είπαν τα παλικάρια κι έτσι κι έκανε.

«Ποιος μήνας είναι καλός;», τη ρώτησε ξαφνικά ο γέρος και η κυρά Καλή απάντησε με χαμόγελο «και ποιος δεν είναι αφέντη μου; Όλοι έχουν τις χάρες τους...

Ο Γενάρης φέρνει τα χιόνια, ο Φλεβάρης την Αποκριά, ο Μάρτης την άνοιξη και τα χελιδόνια που μας κελαηδούνε, ο Απρίλης την Πασχαλιά, μυρωδάτα τα λουλούδια του Μάη, ψηλά τα στάχυα του Ιούνη, χρυσό τ' Αλώνι του Ιούλη, φρούτα πολλά ο Αύγουστος και τρύγο ο Σεπτέμβρης, ο νοικοκύρης που βάζει τα πάντα στη θέση τους. Τι θα μπορούσα άραγε να πω για του Οκτώβρη τη σπορά, του Νοέμβρη τη βροχή και του Δεκέμβρη τη γιορτή; Είναι όλοι τους πολύ καλοί. Κανέναν δεν μπορώ να ξεχωρίσω παιδιά μου».

Όταν ο καιρός ησύχασε η κυρά Καλή τους ευχαρίστησε για τη φιλοξενία και ξεκίνησε να φύγει, ο γέρος όμως τη σταμάτησε και της έδωσε ένα σακί και της είπε να το ανοίξει στο σπίτι της και να πάει στο καλό. Η γυναίκα, που ανησυχούσε για τα παιδιά της, μάζεψε μερικά ξύλα και έτρεξε στα παιδιά της που ήταν μόνα τους. Όταν έφτασε σπίτι άνοιξαν όλοι μαζί το σακί που της έδωσε ο γέρος. Και τι να δουν... το σακί ήταν γεμάτο λίρες. Όλοι οι συγχωριανοί της όταν έμαθαν τα καθήκαστα χάρηκαν πολύ με την καλοτυχία της φτωχιάς γυναίκας, όλοι εκτός της Φαρμάκως, μιας κακόψυχης και πλούσιας γειτόνισσας που ζήλεψε μόλις έμαθε για τη τύχη της κυρά Καλής.

Το βράδυ ξεκίνησε κι αυτή να πάει να βρει το καλύβι του γέρου και προσποιήθηκε πως χρειαζόταν βοήθεια. Ο γέρος και οι νέοι την καλοδέχτηκαν όπως την κυρά Καλή και την έβαλαν να κάτσει μαζί τους. Όταν όμως ο γέρος την ρώτησε κι αυτήν ποιο μήνα θεωρεί πιο καλό αυτή απάντησε «Κανένας! Κακό χρόνο να 'χουν όλοι τους».

Ο Γενάρης μας παγώνει, ο Φλεβάρης ο κουτσός μας αποτελείώνει, ο Μάρτης, ο τρελός, μια κρύο-μια ζέστη, τον Απρίλη ρίχνει χαλάζι και μας καταστρέφει τα σπαρτά, δουλειές πολλές το Μάη, να θερίσεις τον Ιούνη, ν' αλωνίσεις τον Ιούλη και τον Αύγουστο απ' τη ζέστη να πεθάνεις. Κούραση ο τρύγος του Σεπτέμβρη, πανικός η σπορά του Οκτώβρη, βάσανο οι βροχές του Νοέμβρη και γεμάτες έξοδα οι γιορτές του Δεκέμβρη».

Ο γέρος, της έδωσε κι αυτής ένα σακί και της είπε να το ανοίξει στο σπίτι της. Τρέχει η Φαρμάκω όλο χαρά στο σπίτι της και ανοίγει το σακί. Μα τι φοβερό! Το σακί ήταν γεμάτο φίδια. Η Φαρμάκω μόλις αντίκρισε τα φίδια έχασε τη μιλιά της και δεν μπόρεσε να ξαναπεί κακό για κανέναν ενώ η κυρά Καλή έζησε ευτυχισμένη με τα παιδιά της.

Μύθοι, Ορύθοι, Παραμύθια

Ήλιοννα κι εγώ εκεί, με ένα κόκκινο βρακί...

Η Κυρά καλή και οι 12 μήνες *Δραστηριότητες*

Δραματοποιούμε την ιστορία.

Δώδεκα παιδιά παριστάνουν τους δώδεκα μήνες και τις δύο γριές.

Τα υπόλοιπα παιδιά τους ντύνουν με υφάσματα και θεατρικά αξεσουάρ που υπάρχουν στη γωνιά της μεταμφίεσης.

Τα παιδιά εντοπίζουν την περιγραφή του κάθε μήνα.

Προσπαθούν να θυμηθούν ποιοι ήταν οι 3 μήνες που κρατούσαν στα χέρια τους σταφύλια; Ονομάζουν τους μήνες και την εποχή.

Ποιοι φορούσαν γούνα και κασκόλ. Ποιοι κρατούσαν λουλούδια και ποιοι ξερά στάχια;

Χωρίζονται σε ομάδες και η κάθε μία ζωγραφίζει 3 μήνες σύμφωνα με την παραπάνω περιγραφή.

Φτιάχνουμε μια δική μας ιστορία με δικά μας παινήματα και δικές μας κατηγορίες για τον κάθε μήνα.

Τα παιδιά προσπαθούν να βρουν ποιες λέξεις μυρίζουν, ανθίζουν, ...ποιές "κρυώνουν" ποιές "ζεσταίνονται" κ.ο.κ. Κάνουν έναν κατάλογο, τις καταγράφουν και δημιουργούν ένα αντίστοιχο λεξικό.

Παροτρύνουμε τα παιδιά να σκεφτούν ποια μουσικά όργανα ταιριάζουν ώστε να συνοδεύσουν ρυθμικά την εμφάνιση κάθε μήνα. Αποφασίζουμε τι ρόλο θα αναλάβει ο καθένας και η ορχήστρα είναι έτοιμη!

Με τους μήνες συντροφιά...

Εορτολόγιο Γενάρη

				1 Περπομή του Ιησού Χριστού, Βασιλείου του μεγάλου	2 Σιλβέστρου πάπα Ρώμης	3 Μαλαχίου προφήτου
4 Ονούφριου μεγαλομάρτυρος	5 Παραμονή Θεοφανείων	6 Τα Άγια Θεοφάνεια	7 Σύναξης Ιωάννου Προδρόμου και Βαπτιστού	8 Γεωργίου Χοτζεβίτου οσίου, Αγία Δομνίκη	9 Παλυεύκτου μάρτυρος, Ευστρατίου οσίου	10 Γρηγορίου επισκόπου Νύσσης
11 Θεοδοσίου κοινοβιάρχου	12 Ταπάνης και ευθαλίας μαρτύρων	13 Ερμούλου και στρατονίκου μαρτύρων	14 Των εν Σινά & Ραϊθώ αναιρ. Πατέρων	15 Παύλου Θηβαίου, Ιωάννου Καλαβρίτου οσίων	16 Προσκύνησης αλύσειας αποστόλου Πέτρου	17 Αντωνίου του μεγάλου, Γεωργίου εξ Ιωαννίνων
18 Αθανασίου και Κυρίλλου πατριάρχων Αλεξανδρείας	19 Μάρκου Ευαγγελιστού	20 Ευθυμίου οσίου, Ζαχαρείου νεομάρτυρος	21 Μαξίμου ομολογητού	22 Τιμοθέου αποστόλου	23 Αγαθαγγέλου μάρτυρος	24 Ξένης οσίας
25 Γρηγορίου του Θεολόγου	26 Ξενοφώντος οσίου	27 Ιωάννου Χρυσοστόμου (ανακομιδή λειψάνων)	28 Εφραίμ Σύρου	29 Ιγνατίου Θεοφώρου (ανακομιδή λειψάνων)	30 Των τριών Ιεραρχών (σχολική εορτή)	31 Κύρου και Ιωάννου των αναργύρων